

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
EDUCACIÓ EN LA DIVERSITAT
II

Coordinació: JOVE MONCLUS, GLORIA

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	EDUCACIÓ EN LA DIVERSITAT II			
Codi	100825			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (2008)	5	OPTATIVA	Presencial
	Grau en Educació Primària (2008)	4	OPTATIVA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (2008) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	5	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	9			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2.7		6.3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	JOVE MONCLUS, GLORIA			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
JOVE MONCLUS, GLORIA	gloria.jove@udl.cat	9	

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Conèixer els models, enfocaments i perspectives més rellevants en el camp de l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital des d'un enfocament inclusiu.
2. Analitzar les aportacions teòriques produïdes en el camp de l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital des de diferents models, enfocaments o perspectives.
3. Utilitzar, amb propietat i rigor, el vocabulari i la terminologia científica pròpia de la matèria.
4. Comprendre i valorar els canvis estructurals i qualitius que exigeix l'educació inclusiva i les implicacions sobre els diferents components del currículum en les diferents etapes educatives.
5. Adquirir les eines necessàries per a poder dissenyar, implementar i avaluar projectes que facilitin el procés de transició de totes les persones.
6. Desenvolupar la capacitat de seleccionar i utilitzar, rigorosa i críticament, les fonts d'informació pertinents a l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital.
7. Desenvolupar un pensament propi sobre les diferents temàtiques tractades, de tal forma que la informació recollida i treballada sigui un suport per a tal pensament i mai una substitució del mateix.
8. Ampliar la capacitat de defensar argumentalment les idees i acceptar les dels companys, de tal manera que la solidesa de les conviccions estigui sempre oberta a la possibilitat de modificar-les.
9. Exercitar la crítica col·lectiva i l'autocrítica com a una forma d'aprenentatge i d'enriquiment intel·lectual i professional.
10. Analitzar i assumir el valor de la discussió com un element necessari i positiu en l'activitat educativa.

Competències

- Coordinar l'atenció a la qualitat educativa de totes les necessitats relacionades amb dificultats d'aprenentatge, amb la diversitat sociocultural, així com necessitats educatives especials greus i permanents.
- Dinamitzar i coordinar els recursos i serveis de suport interns i externs al centre que intervenen per atendre a les necessitats educatives especials i desenvolupar un ensenyament de qualitat per a tothom.
- Evitar els processos d'exclusió en particular d'aquells alumnes més vulnerables.
- Promocionar valors al respecte i consideració de la diversitat humana en totes les seves manifestacions.
- Identificar barreres per l'aprenentatge i la participació en diferents dimensions de la vida escolar (cultures, planificació i pràctiques escolars).
- Liderar el disseny, implementació i avaluació de programes individuals per alumnes amb necessitats educatives especials.
- Detectar i analitzar processos psicoeducatius que intervenen en les dificultats de l'aprenentatge del

llenguatge oral, escrit, matemàtic, musical...

- Dissenyar entorns accessibles i planificar accions educatives no discriminatòries que siguin significatives per a tothom i que promoguin la participació de tots els alumnes de l'aula.
- Conèixer, analitzar i saber intervenir en programes específics per necessitats relacionades amb la discapacitat mental, sensorial, física, així com també trastorns generalitzats del desenvolupament i trastorns de conducta.
- Canalitzar les demandes del centre i col·laborar en el procés d'avaluació psicopedagògica de l'alumnat.
- Ajudar en la detecció i concreció de necessitats formatives del context per a donar resposta a la diversitat i iniciar i fomentar processos de canvi i innovació.
- Conèixer i saber aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació per a donar resposta mitjançant software i hardware específic a necessitats derivades de la discapacitat visual, auditiva, motriu, mental...
- Aprofundir en el coneixement i anàlisi de contextos plurilingües i multiculturals.
- Concretar i consolidar processos de reflexió-acció per a la millora de la pràctica professional.

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Concepció biopsicosocial del desenvolupament
 - La prevenció
 - La detecció i l'avaluació interdisciplinària
 - L'atenció primerenca i l'educació infantil 0-6
 - Estils educatius escolars i d'aprenentatge
 - Paper preventiu de l'escola
 - Les competències bàsiques en relació amb les capacitats. Eines i estratègies bàsiques per tal de que el currículum que oferim a les escoles esdevingui eina preventiva per evitar el fracàs i aconseguir "l'èxit"
 - L'enfocament dels obstacles i els processos d'ensenyament-aprenentatge dels infants
 - Les darreres aportacions de la neurociència en la relació emoció-cognició
 - Processos d'ensenyament-aprenentatge i desenvolupament dels infants
 - Anàlisi de les produccions dels infants com a eina d'avaluació i millora dels processos d'ensenyament-aprenentatge en una escola per a tots
 - Construcció de llenguatge, construcció de pensament, construcció de ser
 - L'emoció del coneixement i el desig d'existir
 - Enfocament dels diferents models d'atenció a la diversitat
- Processos d'exclusió/inclusió a través de l'escola
- Educació per a tothom. Superació de trajectòries de fracàs . Processos de transició
- Progrés escolar i expectatives curriculars en entorns diversos
- Relació educativa, aspectes que incideixen en el progrés escolar
- Suport Educatiu des d'una perspectiva comunitària

La comunitat com a mediadora del suport educatiu

Treball escola- comunitat: Índex per la inclusió

Eixos metodològics de l'assignatura

Davant la situació d'excepcionalitat que estem vivint, la metodologia impartida en aquesta assignatura (coherent amb el pla acadèmic aprovat per la FEPTS) serà la combinació de dues modalitats, però sempre i que poguem substituir la virtualitat per la presencialitat en altres contextos:

Presencialitat (2h a la setmana) + Virtualitat i/o altres contextos (2h a la setmana) (dependrà de la situació socio sanitària en la que ens trobem. Si es possible ho farem tot presencial a diferents contextos.

El que s'abordarà en aquestes sessions serà:

- Participació en diferents seminaris sobre lectures vinculades als processos d'aprenentatge.
- Desenvolupament del procés d'aprenentatge a fi d'esdevenir una mestra reflexiva, creadora, crítica i inclusiva.
- Revisió de treballs/pràctiques incidint en l'aspecte actitudinal, revisant situacions que incideixin directament en el "becoming teacher" de l'estudiant.
- Revisió de tots aquells treballs que s'ha desenvolupat al llarg de la formació, fent especial èmfasi a si són processos que capaciten per a la millora de la pràctica professional.
- Intervenció en el document curricular per tal de conèixer i saber abordar-lo d'una manera reflexiva, creativa, crítica i inclusiva
- Revisió de les intervencions realitzades al document curricular a fi d'entendre els processos de pensament.
- Creació d'espais híbrids de coneixement a partir de les diferents experiències viscudes a l'assignatura.
- Concreció d'experiències museístiques i urbanes.

Activitats que es plantejaran a través de les dues modalitats (presencialitat i virtualitat i/o contextos)

- Resums i síntesis individuals/grupals de les diferents experiències viscudes.
- Treball i elaboració d'un mapa conceptual a partir dels continguts curriculars de l'assignatura.
- Exposició oral i debats amb relació als diferents continguts abordats en l'assignatura.
- Assistència a l'aula i a les videoconferències.
- Creació de reflexions crítiques a partir de l'experiència de pràctiques i les produccions dels alumnes.
- Resolució de casos pràctics.
- Concreció de projectes transversals.
- Organització de la informació obtinguda a partir de la implicació activa de l'estudiant des de l'autogestió i la presa de decisions individual i/o conjunta perquè el grup sigui una comunitat d'aprenentatge.
- Ús de bases de dades autoavaluació / coavaluació.
- Realització de programacions coherent amb el context.
- Activitats relacionades amb els recursos comunitaris i museístics de la ciutat.

Així mateix, es partirà d'un context alfabetitzador i d'aprenentatge inicial. A partir d'aquí, caldrà realitzar processos de recerca personal i grupal atenent especialment a l'anàlisi de produccions que es generin.

Es valorarà molt **la participació activa** de l'estudiant així com la seva implicació en les sessions.

Es partirà d'un context alfabetitzador i d'aprenentatge inicial i a partir d'allí caldrà realitzar processos de recerca personal i grupal atenent especialment a l'anàlisi de produccions que els nens i les persones concreten. Es treballarà a partir de casos pràctics i caldrà la implicació activa de l'estudiantat des de l'autogestió i la presa de decisions individual i/o conjunta per a que el grup sigui una comunitat d'aprenentatge i s'arribi a desenvolupar un projecte que es concreti en crear un context d'aprenentatge.

Seminari lectures + elaboració d'un mapa conceptual

Anàlisi de històries de vida sobre processos d'exclusió/inclusió identificant aspectes que intervenen en la trajectòria

Revisió de treballs/pràctiques incidint en l'aspecte actitudinal, revisar situacions que incidien directament en el desenvolupament del "becoming teacher" per esdevenir mestres del segle XXI capaços d'educar en contextos heterogenis.

Durant aquest curs donarem molta importància a la revisió de tots aquells treballs que heu desenvolupat al llarg de la vostra formació, fent especial émfasi a si son processos que us capaciten per a la millora de la vostra pràctica professional i per al vostre "becoming teacher"

Caldrà intervenir en el document curricular per tal de coneixe'l i saber concretar-lo d'una manera reflexiva, creadora, crítica i inclusiva.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

A continuació es detalla el pla de desenvolupament:

	CONTINGUTS
SETMANA 1	Presentació assignatura a partir d'un context inicial
SETMANA 2	Exploració deriva senso-espacial per la ciutat
SETMANA 3 - 13	Intervenció en el currículum + Concreció de les evidències + Elaboració dels projectes grupals + Elaboració del projecte personal/relat autobiogràfic. Tot en base a les diferents experiències viscudes dins del marc de l'assignatura.
SETMANA 14 i 15	Presentació dels projectes grupals

Sistema d'avaluació

- projecte personal i relat autobiogràfic : 25%
- evidències i i contextos 25%
- Intervenció en el currículum en relació a la construcció del vostre becoming teacher: 25%
- Treball grupal (relacionat amb mapa conceptual i amb el projecte) : 25%

Criteris de qualificació de les evidències d'avaluació:

Resolució de casos pràctics i respectar les dades d'entregar dels casos pràctics

Identificar continguts teòrics propis de la matèria

Mapa conceptual

Participació obligatòria a les tutories de grup

Qualitat del guió del treball i de les argumentacions per a defensar la proposta de treball Incorporació dels principals continguts treballats ambdues matèries de la menció

Creativitat en la concreció del context d'aprenentatge com a resultat del projecte realitzat

Creativitat de la presentació oral i del treball escrit. Establir ponts amb les pràctiques i/o experiències viscudes

La metodologia de la matèria fa que adquireixi molta importància l'avaluació formativa i processual, per la qual cosa cal un seguiment setmanal de les tasques proposades i una entrega d'elles en el campus virtual.

Requisits: per poder aprovar l'assignatura és necessària una nota mitjana de 5 en les diferents evidències. L'equip docent es reserva la valorar en el cas que una de d'elles estigui suspesa podrà fer mitjana sempre i quan la nota sigui igual o superior a 4 .

Mapa conceptual: cal aprovar cada una de les evidències grupals amb una nota igual o superior a 5. Assistència: Assistència obligatòria. L'assistència ha de ser igual o superior al 80% del total de les sessions de classe. Les faltes d'ortografia penalitzen. En el cas que el volum de faltes sigui molt elevat es considerarà la possibilitat de no poder superar l'assignatura encara que totes les evidències estiguin aprovades.

AVALUACIÓ PELS ESTUDIANTS AMB NEE (Condicció: certificat de discapacitat o de tenir alguna dificultat específica d'aprenentatge). El professorat de l'assignatura podrà modificar el sistema d'avaluació i la realització d'activitats presencials, i no presencials, en funció de les Necessitats Educatives Específiques de cada alumne, sempre consensuat amb la comissió d'Atenció a la Diversitat de la UdL. **AVALUACIÓ PELS ESTUDIANTS AMB FEINA** (Condicció: aprovació per part de la comissió pertinent el permís per a fer avaluació única). L'avaluació serà d'un examen final amb un valor del 80% i de d'un treball del 20%.

Tipus d'avaluació en cas que l'alumne acrediti feina: Els criteris d'avaluació seràn els mateixos que els proposats, sols que el treball grupal serà un treball individual.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

Almeida, A. & Jové, G. (2019). Conexões entre arte, ciências e educação: experimentando o conceito de museu imaginário. *Palindromo*, 25(32), p. 2175-2346.

Betrián, E., Jové, G., & Liñan, A. (2012). Encuentros y devenires en el espacio híbrido para nuestra formación. *Encuentros multidisciplinares*, 14(42), 40-48. Allan, J. (2008). *Rethinking Inclusive Education: The Philosophers of Difference in Practice*. Series: Inclusive Education. Basel: Springer.

Bonastra, Q., Farrero, M., Jové, G., & Llonch, N. (2014). Arte, arquitectura y docencia. Los espacios de libertad en el cubo blanco y la disciplina. *Scripta Nova*, 18(493).

Bonastra, Q., & Jové, G. (2017). Le Grand Jeu à venir. Un manifiesto educativo a partir del discurso situacionista sobre lo urbano, *XXI*(573), 1-13.

Barton, L. (comp.) (1998): *Discapacidad y sociedad*. Madrid: Morata.

Bassedas, E.; Huguet, T.; Solé, I. (2005): *Aprender i ensenyar a l'Educació Infantil*. Barcelona: Graó.

Brown, B. (2010): *Desaprender la discriminación en la Educación Infantil*. Madrid: Morata.

Dewey, J. (2008): *El arte como experiencia*. Barcelona: Paidós (1934).

Echeita, G. (2007). *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Madrid: Narcea.

Eisner, E. (2004): *El arte y la creación de la mente. El papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia*. Barcelona: Paidós.

Gimeno, J. (2003). *El alumno como invención*. Madrid: Morata.

Gómez Artiga, A.; Viquer Seguí, P.; Cantero López, M. J. (2005): *Intervención Temprana: Desarrollo óptimo de 0 a 6 años*. Madrid: Pirámide Psicología.

Grup d'Atenció Primerenca (2005): Llibre blanc de l'atenció precoç. Diputació de Barcelona. Àrea de Benestar Social.

Gutierrez Cuevas, P. (ed.) (2005): Atención Temprana. Prevención, detección e intervención en el desarrollo (0-6 años) y sus alteraciones. Madrid: Complutense.

Jové, G. et al (2007): Diversidad y cohesión social. Lleida: Milenio.

Jové, G.; (2013) : Artistry y la docencia como arte. <http://som.esbrina.eu/aprender/docs/1/JoveMonclusGloria.pdf>

Jové, G.; Vicens, L.; Cano, S.; Serra, O.; Rodríguez, J. (2006): Desig d'alteritat. Programa Àlber: una eina per atendre a la diversitat a l'aula. Lleida: Pagès.

Jové, G. (2017) . Maestras contemporáneas. Lleida. Publicacions de la UdL

Jové, G & Almeida, A. (2019).Poéticas do extraordinário: encontros interfronteiriços entre arte, ciência e educação. Revista digital do laboratorio de las artes visuales, 12. 2. pp.23-48

Marsellés, M. A.; Jové, G. (2000): De la prevenció a l'atenció en la primera infància: Un enfocament interdisciplinar. Lleida, Edicions de la Universitat [Educació y món actual; 9].

Michelena, M. (2002): Un año para toda la vida. El secreto mundo emocional de la madre y su bebé. Madrid: Temas de Hoy [Col. Vivir mejor].

Morin, E. (coord.) (2003): Educar en la era planetaria. Barcelona: Gedisa. National Center for Clinical Infant Programs (1996): Clasificación Diagnóstica 0-3. Paidós, Buenos Aires.

Robinson, K. (2011): Los secretos de la creatividad. Entrevista realizada per E. Punset el 17-1- 2011 i emesa a Redes: <http://www.rtve.es/television/20110327/todos-tenemos-capacidad-ser-creativos/420223.shtml> [Consulta: 10 de desembre de 2011]. Sánchez Asín, A. (2006): Dejar hacer o aprender a vivir. Barcelona: Ed. Experiencia.

Serrano, M. A. (2004): Inteligencias múltiples y estimulación temprana. Guía para educadores, padres y maestros. Ed. Trillas.

Slee, R(2012): La escuela extraordinaria: Exclusión, escolarización y educación inclusiva. Madrid: Morata

Stainback, S. B. i Stainback, W. C. (1992): Curriculum considerations in inclusive classrooms: facilitating learning for all students. Baltimore: Paul H. Brookes.

Valls, M. J. i Jové, G. (2001): El estudio de los itinerarios escolares y post-escolares como pauta de reflexión en la construcción de una escuela y una sociedad para todos. Revista de Educación, mayo-agosto, 283-297.

Wagensberg, J. (2007): El gozo intelectual. Barcelona: Tusquets.

Bibliografia complementària

Alonso, P. i Rodríguez, P. (2004). Dos tutores en el aula. Cuadernos de Pedagogía, 331.

Chalmers, G. (2003). Arte, educación y diversidad cultural. Barcelona: Paidós.

Civis, M.; Longàs, E.; Longàs, J.; Riera, J. (2007). Educació, territori i desenvolupament comunitari. Pràctiques emergents. Revista d'Educació Social, 36, p. 13-23.

Eisner, E. (2004). El arte y la creación de la mente: el papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Barcelona: Paidós.

Equip de coordinació del projecte Trama (2007). Projecte Trama. Treball en xarxa en la formació inicial dels professionals de l'educació. Revista d'Educació Social, 36, p. 40-51

Fullan, M. (2002). Los nuevos significados del cambio en la Educación. Barcelona: Octaedro.

- Gairín, J. i Armengol, C. (2003). Estrategias de formación para el cambio organizacional. Contextos Educativos, 6 (7),355-374.
- Gardner, H. i altres (2000). El Proyecto Spectrum. Volum I: Construir sobre las capacidades infantiles. Barcelona: Morata.
- Hargreaves, A. (comp.) (2003): Replantear el cambio educativo. Un enfoque renovador. Buenos Aires. Amorrortu.
- Jové, G (2008). Latidos de escuela: de la teoría a la práctica. Vivencias de unos maestros ante la innovación educativa. Kikiriki. Cooperación educativa, 89, 66-73.
- Jové, G. (coord.) (2007). Diversidad y cohesión social. Lleida: Milenium.
- Jové, G., Vicens, L., Cano, S., Serra, O. & Rodríguez, J. (2008). Infantil/Primaria: un camino para reconstruir el conocimiento. Cuadernos de Pedagogía, 376, 25-28.
- Marcelo, C. (2001). El aprendizaje de los formadores en tiempos de cambio. La aportación de las redes y el caso de la red andaluza de profesionales de la formación. Revista de Curriculum y Formación del Profesorado, 5 (1), 9-26.
- Marcelo, C. (2002) La formación inicial y permanente de los educadores. En Consejo Escolar del Estado, Los educadores en la sociedad del siglo XXI. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (p. 161-194).
- Morin, E. (1999). Los Siete Saberes Necesarios a la Educación del Futuro. París: Unesco.
- Morin, E. (2000). La mente bien ordenada. Barcelona: Seix Barral.
- Morin, E. (2010, Enero 17). Elogio de la metamorfosis. *El País* [En línia] http://www.elpais.com/articulo/opinion/Elogio/metamorfosis/elpepuopi/20100117elpepiopi_13/Tes [Consultat 20.01.2010].
- Morin, E. (coord.) (2003). Educar en la era planetaria. Barcelona: Gedisa.
- Santos Guerra, M. A. (2002). La escuela que aprende. Barcelona: Morata.
- Tilstone, C. i altres (2003). Promoción y desarrollo de prácticas educativas inclusivas. Madrid: EOS.
- Wagensberg, J. (coord.) (2006). Dalí, noves fronteres de la ciència, l'art i el pensament. Barcelona: Generalitat de Catalunya